POLSKA IZBA BRANŻY POGRZEBOWEJ

Projekt z 09.09.2026 r.

# U S T A W A

z dnia …… 2026 r.

## o zmianie ustawy o działalności leczniczej

**Art. 1.** W ustawie z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2025 r. poz. 450, 620, 637 i 1211) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 13 nadaje się brzmienie:

„Art. 13. 1. W miejscu udzielania świadczeń zdrowotnych, a w szczególności na terenie podmiotu wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne:

1) nie mogą być świadczone usługi pogrzebowe oraz prowadzona ich reklama;

2) może być wykonywana działalność inna niż działalność lecznicza, pod warunkiem że nie jest uciążliwa dla pacjentów lub procesu leczenia.

2. Podmiot wykonujący działalność leczniczą nie może:

1) świadczyć usług pogrzebowych;

2) posiadać bezpośrednio lub pośrednio udziałów, akcji lub innych praw w przedsiębiorstwie świadczących usługi pogrzebowe;

3) oddawać przedsiębiorcy świadczącemu usługi pogrzebowe do używania jakichkolwiek pomieszczeń na terenie podmiotu wykonującego działalność leczniczą lub innych składników majątkowych wykorzystywanych przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych, a w szczególności: prosektorium, chłodni, pomieszczeń przeznaczonych dla osób bliskich zmarłego.

3. Kierownik podmiotu wykonującego działalność leczniczą, jego zastępcy, osoby pełniące funkcje kierownicze, osoby wykonujące zawód medyczny oraz inne osoby mające dostęp do informacji o zgonie pacjenta nie mogą:

1) świadczyć usług pogrzebowych;

2) pozostawać wspólnikami, akcjonariuszami, członkami organów lub prokurentami przedsiębiorcy świadczącego usługi pogrzebowe;

3) podejmować działań zmierzających do pozyskania klienta dla przedsiębiorcy świadczącego usługi pogrzebowe.

4. Osoby wykonujące zawód medyczny lub pełniące funkcje w podmiocie wykonującym działalność leczniczą nie mogą przekazywać przedsiębiorcy świadczącemu usługi pogrzebowe informacji o zgonie, danych osoby zmarłej lub danych osób bliskich przed dokonaniem przez podmioty uprawnione do organizacji pochówku samodzielnego wyboru przedsiębiorcy świadczącego usługi pogrzebowe.

2) po art. 13 dodaje się art. 13a-13c w brzmieniu:

„Art. 13a. 1. W przypadku naruszenia art. 13 wojewoda wzywa podmiot wykonujący działalność leczniczą do usunięcia naruszeń w wyznaczonym terminie, a w przypadku braku usunięcia w wyznaczonym terminie nakłada na podmiot wykonujący działalność leczniczą administracyjną karę pieniężną od 30 000 zł do 1 000 000 zł.

2. Przy ustalaniu wysokości kary uwzględnia się:

1) skalę naruszenia;

2) okres jego trwania;

3) liczbę osób, których dotyczyło naruszenie;

4) korzyść majątkową osiągniętą przez podmiot.

3. W przypadku rażącego lub powtarzającego się naruszenia wojewoda może:

1) wykreślić podmiot wykonujący działalność leczniczą z rejestru podmiotów wykonujących działalność leczniczą albo

2) zawiesić wykonywanie działalności leczniczej w całości lub części do czasu usunięcia naruszeń.

Art. 13b. 1. Kierownik podmiotu wykonującego działalność leczniczą, który dopuszcza do naruszenia art. 13 lub nie przeciwdziała takim naruszeniom, podlega karze pieniężnej od 10 000 zł do 1 000 000 zł, a w przypadku rażących naruszeń zakazowi pełnienia funkcji kierownika ani zastępcy kierownika podmiotu wykonującego działalność leczniczą przez okres 5 lat od dnia wydania ostatecznej decyzji.

2. Karę, o której mowa w ust. 1 wymierza w trybie administracyjnym wojewoda. Art. 13a ust. 2 stosuje się odpowiednio.

Art. 13c. Kto w związku z wykonywaniem zawodu medycznego lub pełnioną funkcją w podmiocie wykonującym działalność leczniczą przekazuje podmiotowi świadczącemu usługi pogrzebowe informację o zgonie osoby, dane osoby zmarłej lub dane osób bliskich zmarłego w celu pozyskania przez ten podmiot klienta, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat.”;

3) w art. 28 ust. 1 w pkt. 2 po wyrazach „w razie śmierci pacjenta” dodaje się przecinek i wyrazy „na terenie tego podmiotu”.

**Art. 2.** 1. Umowy, na mocy których przedsiębiorcy świadczącemu usługi pogrzebowe oddano do używania na terenie podmiotu wykonującego działalność leczniczą jakiekolwiek pomieszczenia lub inne składniki majątkowe wykorzystywane przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych, ulegają rozwiązaniu z mocy prawa z upływem 6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

2. Umowy, na mocy których przedsiębiorcy wykonującemu działalność pogrzebową powierzono wykonywanie czynności określonych w art. 28 ust. 1 pkt 2 ustawy zmienianej w art. 1, ulegają rozwiązaniu z mocy prawa z upływem 6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

**Art. 3.** Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

## UZASADNIENIE

W reakcji na wykazane publicznie i funkcjonujące od lat nadużycia w zakresie łączenia działalności pogrzebowej i udzielania świadczeń zdrowotnych, wobec braku skuteczności dotychczasowych przepisów proponuje się doprecyzowanie katalogu zakazanych form łączenia działalności pogrzebowej i udzielania świadczeń zdrowotnych, a także wprowadzenie odpowiednich mechanizmów kontroli i sankcji.

Zgodnie z art. 13 pkt 1 ustawy o działalności leczniczej w dotychczasowym brzmieniu w miejscu udzielania świadczeń zdrowotnych nie mogą być świadczone usługi pogrzebowe oraz prowadzona ich reklama. Jednocześnie przepis ten pozostaje *lex imperfecta*, co oznacza, że za jego złamanie brak jest sankcji. Dotychczasowe rozwiązania, ograniczające się do nadzoru podmiotu tworzącego nad podmiotem wykonującym działalność leczniczą oraz możliwości kontroli ze strony Ministra Zdrowia (art. 119 ustawy) – obowiązujące już od przeszło 14 lat – nie odnoszą skutków na polu stosowania art. 13 ustawy o działalności leczniczej.

W efekcie, mimo formalnego istnienia zakazu świadczenia usług pogrzebowych w szpitalach, powszechną praktyką jest oddawanie przez szpitale chłodni w wynajem zakładom pogrzebowym. Te zaś nie tylko nie ograniczają swojej działalności do czynności zgodnych z art. 28 ust. 1 pkt 2, tj. przechowywania do 72 godzin, umycia i okrycia zwłok, lecz świadczą odpłatnie usługi związane z dalej idącym przygotowaniem ciała do pochówku, także wobec zwłok osób zmarłych poza danym szpitalem. Taka praktyka, oczywiście niezgodna z przepisami, rodzi również zagrożenia np. sanitarne. Dla przykładu zwożenie zwłok osób zmarłych na Covid-19 do chłodni szpitalnych rodziło ryzyka rozprzestrzeniania się zakażenia czy ograniczenia dostępności chłodni dla osób zmarłych w szpitalu. Świadczenie usług pogrzebowych w miejscu udzielania świadczeń zdrowotnych to ponadto ryzyko poważnych nadużyć ze strony firm pogrzebowych (czego dowodem była tzw. „afera łowców skór” w Łodzi, ujawniona w 2002 r., czy wykazane w 2026 r. patologiczne praktyki w prowadzeniu prosektorium Warszawskiego Szpitala Południowego), wykorzystujących obecność w szpitalu, aby docierać bezpośrednio do rodzin zmarłych (z naruszeniem ochrony danych osobowych), czy też wykorzystujących pozycję monopolistyczną, budowaną na bazie dostępu do infrastruktury szpitalnej.

Innym, niepokojącym zjawiskiem jest rezygnacja przez szpitale z samodzielnego prowadzenia chłodni i zlecanie usług przechowywania zwłok do podmiotów trzecich (tzw.

*outsourcing*), którymi najczęściej zostają podmioty prowadzące domy pogrzebowe. Skutkuje to sytuacją, w której zwłoki osób zmarłych w danym szpitalu wydawane są bliskim od razu w konkretnym zakładzie pogrzebowym, a ustawowo gwarantowane czynności przechowywania do 72 godzin, umycia i okrycia zwłok realizowane są na terenie domu pogrzebowego. W efekcie dochodzi do nieuprawnionego uprzywilejowania konkretnego zakładu pogrzebowego względem konkurencji i ograniczenia swobodnego wyboru zakładu przez osoby bliskie zmarłego.

Po śmierci pacjenta rodzina znajduje się w szczególnie trudnej sytuacji psychicznej. Z tego względu państwo powinno zagwarantować:

- neutralność personelu medycznego;
- brak wpływu czynników ekonomicznych na proces wydawania zwłok;
- pełną swobodę wyboru zakładu pogrzebowego;
- ochronę danych osobowych zmarłego i jego rodziny.

Stąd też proponuje się szereg rozwiązań mających na celu przeciwdziałanie ryzykom wynikającym z łączenia w tym samym miejscu udzielania świadczeń zdrowotnych:

1. Doprecyzowanie zakazu łączenia działalności pogrzebowej i udzielania świadczeń zdrowotnych.
2. Wprowadzenie sankcji za łamanie zakazów łączenia działalności pogrzebowej i udzielania świadczeń zdrowotnych.
3. Wprowadzenie obowiązku umycia i okrycia zwłok, a także przechowywania zwłok nie dłużej niż 72 godziny (co do zasady) na terenie podmiotu leczniczego wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne.
4. Doprowadzenie do wygaśnięcia z mocy prawa umów, na mocy których dochodzi do łączenia działalności pogrzebowej i udzielania świadczeń zdrowotnych.

## Doprecyzowanie zakazu łączenia działalności pogrzebowej i udzielania świadczeń zdrowotnych

W projekcie zaproponowano doprecyzowanie obecnego zakazu łączenia działalności pogrzebowej (i jej reklamowania) i udzielania świadczeń zdrowotnych.

W pierwszej kolejności uzupełniono obecne brzmienie art. 13 ust. 1 o wskazanie, że zakaz świadczenia usług pogrzebowych i ich reklamy dotyczy całego terenu podmiotu wykonującego działalność leczniczą, a nie tylko jego wydzielonej części, związanej ze świadczeniem usług pogrzebowych. Pozwoli to uniknąć obecnie praktykowanych sytuacji, w których usługi pogrzebowe są de facto świadczone na tej samej nieruchomości co szpital, lecz w odrębnym budynku.

Oprócz tego w kolejnych ustępach art. 13 zaproponowano nałożenie zarówno na podmioty wykonujące działalność leczniczą, jak i ich kierowników szeregu obostrzeń w zakresie zaangażowania w działalność pogrzebową lub podmioty świadczące usługi pogrzebowe.

I tak proponuje się w odniesieniu do podmiotów wykonujących działalność leczniczą zakaz:

1) świadczenia usług pogrzebowych;
2) posiadania bezpośrednio lub pośrednio udziałów, akcji lub innych praw w przedsiębiorstwie świadczących usługi pogrzebowe;
3) oddawania przedsiębiorcy świadczącemu usługi pogrzebowe do używania jakichkolwiek pomieszczeń na terenie podmiotu wykonującego działalność leczniczą lub innych składników majątkowych wykorzystywanych przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych, a w szczególności: prosektorium, chłodni, pomieszczeń przeznaczonych dla osób bliskich zmarłego.

Natomiast w odniesieniu do kierowników tych podmiotów, ich zastępców oraz osób pełniących funkcje kierownicze w podmiocie wykonującym działalność leczniczą proponuje się wprowadzenie zakazu:

1) świadczenia usług pogrzebowych;
2) pozostawania wspólnikami, akcjonariuszami, członkami organów lub prokurentami przedsiębiorcy świadczącego usługi pogrzebowe;
3) podejmować działań zmierzających do pozyskania klienta dla przedsiębiorcy świadczącego usługi pogrzebowe.

Z kolei wobec osób wykonujących zawód medyczny lub pełniące funkcje w podmiocie wykonującym działalność leczniczą

Zakaz zaangażowania zarówno fizycznie, jak i kapitałowo osób związanych zawodowo z podmiotem wykonującym działalność leczniczą w podmioty świadczące usługi pogrzebowe oraz przekazywania im informacji i danych zmarłych pacjentów ma na celu ukrócić obecne praktyki czerpania korzyści z wiedzy o zgonie oraz zredukować pokusę nadużycia polegającą na celowym doprowadzeniu do przedwczesnych zgonów.

**Wprowadzenie sankcji za łamanie zakazów łączenia działalności pogrzebowej i udzielania świadczeń zdrowotnych**

Kolejnym istotnym elementem proponowanych zmian jest penalizacja łamania określonych zakazów łączenia działalności pogrzebowej i udzielania świadczeń zdrowotnych.

W przypadku podmiotów wykonujących działalność leczniczą oraz ich kierowników proponuje się wprowadzenie odpowiedzialności administracyjnoprawnej w formie kar nakładanych przez wojewodę.

Odpowiedzialność podmiotów wykonujących działalność leczniczą miałaby zachodzić w przypadku któregokolwiek ze wskazanych naruszeń, także dokonywanych przez pracowników danego podmiotu. W przypadku wykazania naruszeń zakazów łączenia działalności pogrzebowej i udzielania świadczeń zdrowotnych wojewoda w pierwszej kolejności byłby zobowiązany do wezwania podmiotu wykonującego działalność leczniczą do usunięcia naruszeń w wyznaczonym terminie, a w przypadku braku stosownej reakcji nakładałby na podmiot wykonujący działalność leczniczą administracyjną karę pieniężną od 30 000 zł do 1 000 000 zł. Wymiar kary mógłby być miarkowany ze względy na skalę naruszenia, okres jego trwania, liczbę osób, których dotyczyło naruszenie, czy korzyść majątkową osiągniętą przez podmiot.

Analogiczną odpowiedzialność w wymiarze kary administracyjnej 10 000 – 1 000 000 zł ponosiłby kierownik podmiotu wykonującego działalność leczniczą. Jednocześnie wojewoda w przypadku rażących naruszeń mógłby nałożyć na taką osobę zakaz pełnienia funkcji kierownika ani zastępcy kierownika podmiotu wykonującego działalność leczniczą przez okres 5 lat od dnia wydania ostatecznej decyzji.

Uzupełnieniem kar administracyjnych byłaby odpowiedzialność karna: osób wykonujących zawód medyczny lub pełniących funkcje w podmiocie wykonującym działalność leczniczą. Podpadałyby one pod sankcję grzywny, kary ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat – w przypadku przekazania podmiotowi

świadczącemu usługi pogrzebowe informacji o zgonie osoby, danych osoby zmarłej lub danych osób bliskich zmarłego – w celu pozyskania przez ten podmiot klienta.

Surowe sankcje administracyjne oraz karne mają doprowadzić do tego, że obecne obowiązujące zakazy łączenia działalności pogrzebowej i udzielania świadczeń zdrowotnych będą stosowane.

**Wprowadzenie obowiązku umycia i okrycia zwłok, a także przechowywania zwłok nie dłużej niż 72 godziny (co do zasady) na terenie podmiotu leczniczego wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne**

Obok doprecyzowania zakazów łączenia działalności pogrzebowej i udzielania świadczeń zdrowotnych oraz wprowadzenia sankcji za ich łamanie koniecznym jest zapobieżenie powierzania podmiotom zewnętrznym (a w szczególności zakładom pogrzebowym) realizacji zadania przechowywania do 72 godzin, umycia i okrycia zwłok, leżących w gestii szpitala, w którym pacjent zmarł. Stąd też proponuje się uzupełnienie art. 28 ust. 1 pkt 2 ustawy o działalności leczniczej o wskazanie explicite, że czynności te powinny być wykonywane na terenie podmiotu wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne, w którym pacjent zmarł.

**Doprowadzenie do wygaśnięcia z mocy prawa umów, na mocy których dochodzi do łączenia działalności pogrzebowej i udzielania świadczeń zdrowotnych**

Ostatnim elementem projektowanych rozwiązań jest rozwiązanie z mocy prawa wszystkich umów, na mocy których:

- przedsiębiorcy świadczącemu usługi pogrzebowe oddano do używania na terenie podmiotu wykonującego działalność leczniczą jakiekolwiek pomieszczenia lub inne składniki majątkowe wykorzystywane przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych,
- przedsiębiorcy wykonującemu działalność pogrzebową powierzono wykonywanie czynności przechowywania, umycia lub okrycia zwłok.

Przyjęto, że wystarczający czas na przygotowanie się podmiotów wykonujących działalność leczniczą do realizacji zadań w sposób zgodny z prawem, wynosi 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

Projektowane przepisy w pozostałym zakresie miałyby wejść w życie w terminie 30 dni. Taka *vacatio legis* jest uzasadniona koniecznością ukrócenia w możliwie krótkim czasie obecnie występujących nadużyć na styku służby zdrowia i branży pogrzebowej.

Nie istnieje możliwość osiągnięcia celu projektu rozporządzenia za pomocą innych środków, niż zmiana ustawy.